

Stalking

Tabela 9. Formy nękania, jakich doświadczyły respondentki w czasie studiów.

	Faza A % osób deklarujących doświadczenie takiego zdarzenia w czasie studiów N=2157	Faza B % osób deklarujących doświadczenie takiego zdarzenia w czasie studiów N= 4047
Ktoś przez długi czas wykonywał do mnie niechciane telefony, wysyłał listy, e-maile, smsy lub zostawiał różnego rodzaju wiadomości.	14,7	23,6
Ktoś wysyłał mi rzeczy, których nie chciałam (np. rzeczy zamówione w Internecie, „prezenty”, materiały pornograficzne)	2,6	1,8
Ktoś nachodził mnie w domu/ wyczekiwał pod moim domem, na uczelni, w pracy	5,6	6,6
Ktoś szpiegował mnie (przez wypytywanie moich kolegów/koleżanki ze studiów, sąsiadów, znajomych)	7,1	6,7
Ktoś włamał się lub próbował włamać się do mojego domu, skrzynki pocztowej, przeglądał moją pocztę, podsłuchiwał rozmowy telefoniczne	3,94	2,7
Ktoś zastraszał moją rodzinę, przyjaciół, kolegów, sąsiadów.	1,44	1,8
Ktoś groził mi, że mnie skrzywdzi, złamie psychicznie lub zniszczy rzeczy, które do mnie należą	3,8	5,8
Ktoś groził mi, że popełni samobójstwo lub zrobi sobie krzywdę	6,8	10,7
Ktoś umyślnie niszczył rzeczy należące do mnie lub mające dla mnie znaczenie emocjonalne	1,95	2,2
Ktoś groził, że mnie zrani albo zabije	2,4	3,2
Ktoś zaatakował mnie i spowodował obrażenia ciała	2,0	2,1
Ktoś groził, że zrani kogoś z moich bliskich (np. dzieci, rodziców, mojego partnera)	1,76	1,8
Ktoś zaatakował lub naraził na niebezpieczeństwo bliską mi osobę (np. dzieci, rodziców, mojego partnera)	2,2	1,2
Ktoś złamał sądowy zakaz zbliżania się do mnie	0,05	0,1
Inne	1,3	4,6

Wśród deklarowanych zdarzeń w obu fazach największą kategorię stanowi nękanie poprzez wydzwanianie, wysyłanie listów, e-maili, smsów lub wiadomości w innej formie. Drugą kategorią pod względem częstotliwości stanowi szpiegowanie (poprzez wypytywanie znajomych, rodziny). Inne incydenty doświadczane przez studentki z większą częstotliwością to groźby popełniania samobójstwa oraz nachodzenie w domu, pracy, szkole.

Podobnie jak w przypadku molestowania respondentki UJ, doświadczyły więcej takich zdarzeń przed rozpoczęciem studiów, w wieku licealnym. Najczęściej przywoływane zdarzenia to nękanie przez wydzwanianie - 21%, szpiegowanie- 11% i nachodzenie w domu -8%. Aż 12% respondentek spotkało się z groźbą, że druga osoba popełni samobójstwo.

Tabela 10. Częstotliwość (wyrażona w procentach) występowania różnych form stalkingu przed studiami i w czasie studiów (faza A) oraz w czasie całego życia i na studiach (faza B).

Zdarzenie:	Faza A „po ukończeniu 15 roku życia, ale przed rozpoczęciem studiów”)	Faza A zdarzenia doświadczone w czasie studiów	Faza B Zdarzenia doświadczone w całym życiu	Faza B Zdarzenia wskazane jako doświadczone w czasie studiów spośród doświadczonych w całym życiu
Ktoś przez długi czas wykonywał do mnie niechciane telefony, wysyłał listy, e-maile, smsy lub zostawiał różnego rodzaju wiadomości.	21	14,7	28,1	45,1
Ktoś szpiegował mnie (przez wypytywanie moich kolegów/koleżanki ze studiów, sąsiadów, znajomych)	11	7,1	8,0	41,3
Ktoś groził mi, że popełni samobójstwo lub zrobi sobie krzywdę	6,8	12,1	12,8	27,7

Przemoc seksualna:

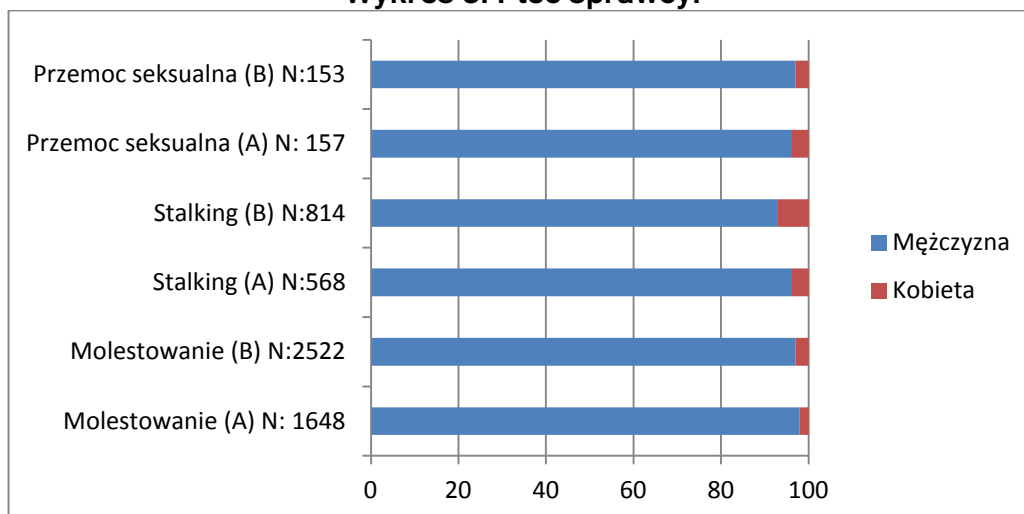
Tabela 11. Doświadczenia studentek w zakresie przemocy seksualnej.

	Faza A „po ukończeniu 15 roku życia, ale przed rozpoczęciem studiów” N=2020	Faza A % osób deklarujących doświadczenie takiego zdarzenia w czasie studiów N=2020	Faza B Zdarzenia doświadczone w całym życiu N= 473	Faza B % osób deklarujących doświadczenie takiego zdarzenia w czasie studiów N=457
Ktoś zmusił mnie do stosunku seksualnego i przy pomocy penisa albo innego przedmiotu dokonał penetracji wbrew mojej woli.	2,6	3,0	1,2	2,8
Ktoś usiłował wbrew mojej woli dokonać penetracji przy pomocy penisa albo innego przedmiotu, jednak nie doszło do tego	3,5	2,7	0,8	1,6
Ktoś zmusił mnie do intymnego dotykania, pieszczot, pettingu lub podobnego zachowania	5,2	4,55	1,5	3,6
Zostałam zmuszona do aktu seksualnego w innej formie	1,8	2,18	0,6	1,6
Ktoś zmusił mnie do oglądania zdjęć lub filmów o treściach pornograficznych, a następnie zmusił mnie do odgrywania przedstawionych tam aktów seksualnych	0,25	0,5	0,1	0,3

Podobnie jak w przypadkach molestowania seksualnego i nękania, przemoc seksualna była doświadczana przez studentki w większym lub równym stopniu przed studiami, w wieku licealnym, a nawet młodszym. Z podobną intensywnością doświadczyły przemocy seksualnej studentki w drugiej fazie badań.

Osoba sprawcy.

Wykres 3. Płeć sprawcy.

Poniższa tabela prezentuje wyniki dla wszystkich pytań dotyczących osoby, z którą studentka doświadczyła zdarzenia⁶⁹ uznanego przez nią za najpoważniejsze. Są one przedstawione w sposób umożliwiający porównanie rozkładów odpowiedzi, dotyczących poszczególnych kategorii osób, a nie w takiej kolejności, w jakiej pojawiały się w kwestionariuszu.

⁶⁹ W kwestionariuszu nie posługiwano się określeniem „sprawca”.

Tabela 12. Relacje między ofiarą a sprawcą (osobą, z którą studentka doświadczyła wybranego zdarzenia).

Faza A	molestowanie n=1648	stalking n=568	przemoc seksualna n=157	Faza B	molestowanie N=2537	stalking n=814	przemoc seksualna n=157
osoba znana	42,5	79,5	92,4				
ktoś obcy	57,5	20,4	7,6	ktoś obcy	77,7	23,9	5,4
osoba z kręgu uniwersyteckiego ⁷⁰	73,2 n=711	17,4 n=564	14,3 n=154				
kolega ze studiów	19,4	14,6	12,4	kolega/koleżanka ze studiów	20,6	17,4	21,4
tutor ⁷¹	0,2	0,18					
osoba prowadząca ćwiczenia/laboratorium	2,9	1,1	1,9	pracownik naukowy	6,9	2,9	5,2
wykładowca/profesor	3,7	0,4	0				
inny pracownik Uniwersytetu	1	0,7	0	inny pracownik uczelni	0,9	0,2	1,3
osoba z kręgu prywatnego	26,7 N=711	82,6 N=564	85,7 N=154	osoba spoza uczelni	71,7	79,4	72,1
partner życiowy	2,17	10	24,8	partner życiowy	0,7	7,1	28,8
były partner	5,5	21,2	15,7	były partner	3,1	32,1	26,1
ktoś, z kim miałam randkę	7,8	10	18,3	na randce	4,9	36	55,6
ktoś z rodziny	3,2	4,57	2,61	ktoś z rodziny (również dalekiej)	0,6	4,1	5,4
ktoś z grupy moich przyjaciół	25,3	11,7	10,5	ktoś z grupy moich przyjaciół (również „znajomi moich znajomych”) ⁷²	6,5	11,7	18
				ktoś z pracy	2,7	1,9	1,8
				ktoś z mojego sąsiedztwa			
				Profesjonalista (np. lekarz, trener, policjant)	1,1	0,8	0,9
				ktoś poznany przez Internet	1,3	4,6	1,8

Molestowanie

Studentki najczęściej nie znaly sprawcy. Na Uniwersytecie Jagiellońskim jako drugą kategorię sprawców wskazano kogoś z przyjaciół, na innych uczelniach studentki w drugiej kolejności identyfikowały sprawcę jako przyjaciela, znajomego lub kolegę z uczelni.

⁷⁰ Czcionką pogrubioną zostały oznaczone te pytania, które były filtrem- po ich wybraniu respondentka mogła zobaczyć tylko określone możliwości odpowiedzi. Przedstawiono je w tabeli poniżej odpowiedzi filtrującej.

⁷¹ Podkreślone zostały te kategorie odpowiedzi, które występowały tylko w pierwszym etapie badań

⁷² Kursywą oznaczone są odpowiedzi (lub ich części), które zastosowano tylko w fazie B.

W obu fazach badań prawie 8% sprawców molestowania seksualnego stanowili pracownicy uczelni; w przypadku etapu pierwszego to wynik połączenia kategorii: tutor, wykładowca, osoba prowadząca ćwiczenia, pracownik Uniwersytetu, w drugim to suma odpowiedzi „pracownik naukowy” i „inny pracownik uczelni”.

Stalking

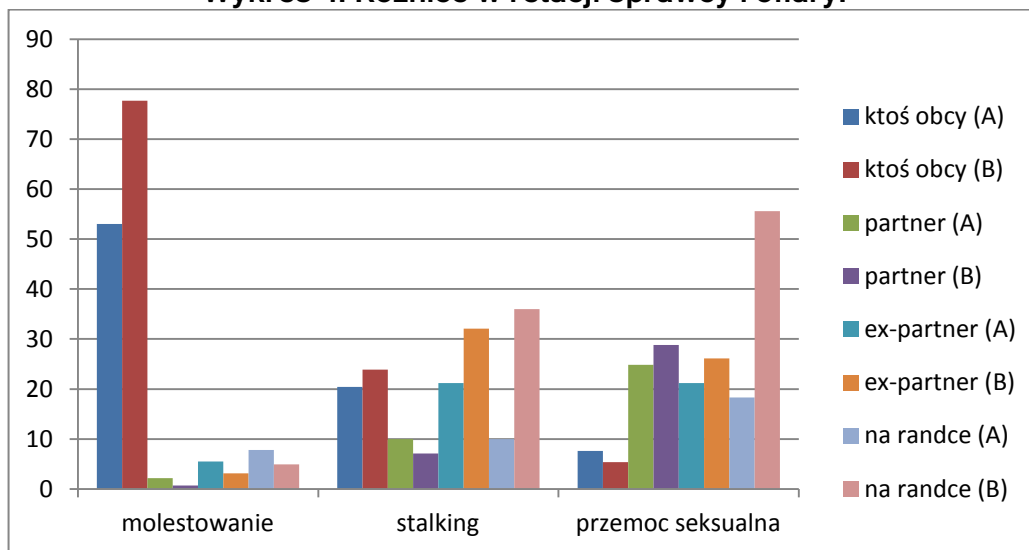
W obu turach badań 20% sprawców stalkingu stanowiły osoby obce dla ofiary. W pierwszym etapie respondentki określiły, że znają 79,5% sprawców. Najczęściej sprawcą był aktualny partner (21,2%), ktoś z przyjaciół (11,7%), były partner (10%) lub ktoś znajomy (6,2%). 2,4% sprawców to pracownicy Uniwersytetu. W drugim etapie badań najczęściej wskazane osoby to: kolega ze studiów (17%), były partner (32%) albo ktoś z grupy przyjaciół lub znajomych (11%). 3,1 % wskazało na pracownika uczelni.

Przemoc seksualna

Respondentki najczęściej znalazły sprawcę przemocy seksualnej; tylko 7,6% (UJ) i 5,4% (próba krajowa) stwierdziło, że był nim ktoś obcy. Najczęściej wskazywaną osobą w pierwszym etapie badań był życiowy partner lub były partner. W pierwszym etapie w 12,4 % przypadków sprawcą był kolega ze studiów, w 10,4% ktoś z grupy przyjaciół. Podobne dane uzyskano od studentek z innych uczelni, gdzie sprawcą najczęściej był obecny partner, były partner lub ktoś z przyjaciół i znajomych.

W pierwszym etapie 18,3% studentek stwierdziło, że sprawcą była osoba, z którą studentka była na randce. Ten rezultat trudno porównać z wynikami drugiego etapu, ponieważ zmieniono sposób zadawania pytania, co należy uwzględnić przy interpretacji poniższego wykresu; studentki najpierw charakteryzowały relację ze sprawcą (np. kolega, partner), a dopiero w kolejnym pytaniu mogły określić, czy zdarzenie odbyło się podczas randki, na co wskazało ponad 50% ofiar .

Wykres 4. Różnice w relacji sprawcy i ofiary.

Z przedstawionych danych wynika, że relacja ze sprawcą zmienia się wraz z rodzajem formy przemyce seksualnej. Sprawcami molestowania są osoby obce lub takie, które respondentki znają słabo. W przypadku nękania i przemyce seksualnej sprawcami okazały się najczęściej osoby dobrze znane ofierze. Z reguły byli to partnerzy lub byli partnerzy respondentek.

Miejsce zdarzenia

Tabela 13. Miejsce zdarzenia

	Faza A	Faza B	Faza A	Faza B	Faza A	Faza B
	molestowa nie n=1621	molestowa nie n=2435	stalking n=551	stalking n=794	przemoc seksualna n=153	przemoc seksualna n=146
w sali, w której odbywają się zajęcia	1,9	5,4	0,9	1,6	0,65	1,4
w bibliotece/czytelni	0,25	0,1	0	0,5	0	-
w gabinecie pracownika naukowego Uniwersytetu	0,9	1,8	0,4	1	0	0,7
<u>w pomieszczeniu administracyjnym Uniwersytetu</u> ⁷³	0,2	-	0	-	0	-
<i>w pokoju samorządu studenckiego</i> ⁷⁴	-	0	-	0	-	0
na stołówce/w kafejce/ w sklepiku	0,7	1	0	0,4	0	0
w obiekcie sportowym/w przebieralni	0,3	0,6	0,2	0,1	0,65	-
w toalecie	0,25	0,3	0,2	0,1	0,65	-
w windzie/na schodach/ na korytarzu	1,7	4,5	0,6	1,9	0,65	0
w pobliżu uczelni lub akademika	2,2	6,2	1,5	1,9	0	0
<i>na parkingu uczelni</i>	-	1,3	-	0,3	-	0
na parkingu	0,3	-	0,56	-	0	-
na ulicy	30,7	-	8	-	2,0	-
<i>w publicznym budynku (np. w sklepie, na dworcu, w biurze)</i>	-	3,4	-	0,9	-	1,4
<i>w miejscu publicznym (na ulicy, w parku, na parkingu)</i>	-	32,5	-	9,3	-	2,1
w środkach transportu publicznego	9,4	6,2	0,9	0,9	0,65	0
na dyskotecę, na prywatce, w kawiarni	15,5	9,7	5,4	3,3	3,9	4,8
w miejskim parku	4,9	-	1,3	-	2,6	-
w moim mieszkaniu/ domu	3,8	-	22,1	-	22,2	-
<i>w moim/przed mieszkaniem/ domu</i>	-	5,5	-	21,7	-	26,7
przed moim mieszkaniem/ domem	3,0	-	9,55	-	0	-
w czyimś mieszkaniu/ domu	6,5	3,3	3,4	5	44,4	38,4
<i>w moim miejscu pracy</i>	-	2,8	-	1,6	-	2,1
w akademiku	1,9	1,7	2,6	1,3	7,2	4,1
w samochodzie	1,4	0,6	0,75	0,3	5,9	4,8
w Internecie/ przez telefon	3,2	-	29,8	-	0	-
<i>w Internecie</i>	-	1,6	-	9,6	-	-
<i>przez telefon</i>	-	3,5	-	24,3	-	-
w innym miejscu.....	7,9	5,9	7,9	10,2	4,6	10,3

⁷³ Podkreślone zostały kategorie odpowiedzi, które wykorzystano tylko w fazie A.

⁷⁴ Kursywą zostały oznaczone kategorie odpowiedzi pojawiające się tylko w fazie B.

Molestowanie

Najwięcej zdarzeń, których doświadczyły respondentki UJ, miało miejsce na ulicy. Dwa kolejne najczęściej wskazywane miejsca to dyskoteka/kawiarnia/prywatka i środki transportu publicznego. Niewiele ponad 8% zdarzeń miało miejsce w budynkach uczelni lub obiektach z nią związanych (sale zajęciowe, biblioteka, gabinet pracownika naukowego, pomieszczenie administracyjne, stołówka/kafejka/sklepik, obiekt sportowy/przebiegarnia, toaleta, winda/schody/korytarze, okolice uczelni i akademika). Studentki z innych uczelni aż w 21% wskazały na miejsce związane z uczelnią, najwięcej jednak przypadków molestowania wydarzyło się w miejscu publicznym niezwiązanym z uczelnią.

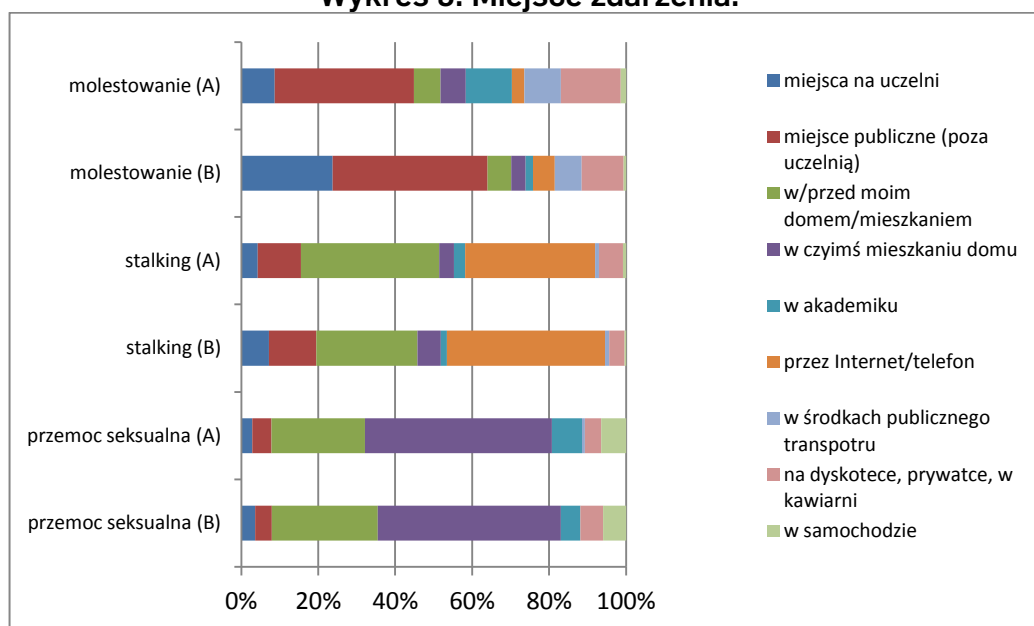
Stalking

Z danych uzyskanych w pierwszym etapie badań wynika, że 30% przypadków stalkingu odbyło się za pośrednictwem Internetu lub telefonu. Pozostałych dokonano w miejscu zamieszkania ofiary lub na ulicy. W drugim etapie studentki również najczęściej były nękanie przez Internet i telefon. Z związku z tym, że w kwestionariuszu te kategorie zostały rozdzielone, okazało się, że studentki częściej padały ofiarami stalkingu przez telefon niż przez Internet. W drugiej kolejności najczęściej wskazywano na miejsce zamieszkania studentki.

Przemoc seksualna

W obu fazach badań prawie połowa przypadków stosowania przemocy seksualnej została dokonana w mieszkaniu lub domu należącym do ofiary albo kogoś innego. Na UJ 7, 2% zdarzeń miało miejsce w akademiku, prawie 4% incydentów wydarzyło się na dyskotecie, prywatce. Na innych uczelniach częściej wskazywano dyskotekę i samochód, rzadziej- akademik.

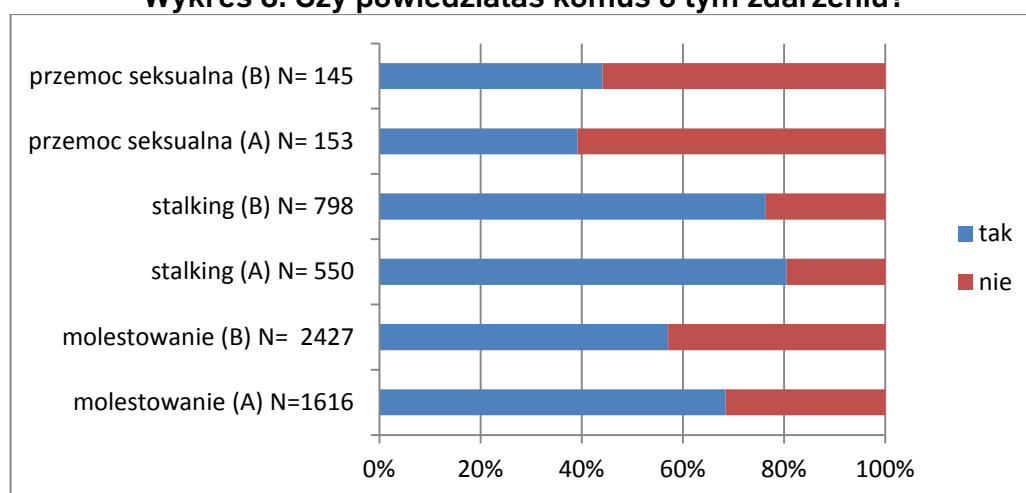
Wykres 5. Miejsce zdarzenia.

Przedstawiony powyżej wykres pokazuje zależność między miejscem zdarzenia a jego typem. W przypadkach molestowania dominują miejsca publiczne, stalking najczęściej odbywa się za pośrednictwem elektronicznych środków przekazu, zaś przemoc seksualna najczęściej dokonywana jest w miejscach prywatnych jak mieszkanie (dom) studentki lub mieszkanie (dom) należące do kogoś innego.

Reakcja na zdarzenie.

Wykres 6. Czy powiedziałaś komuś o tym zdarzeniu?

Molestowanie

68,36% studentek w pierwszym etapie badań powiedziało komuś o incydencie. Prawie wszystkie powiedziały członkowi rodziny lub przyjacielowi (98,18%). Pozostałe odpowiedzi nie przekroczyły progu 2% (w pytaniu można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź). Tylko 1% ankietowanych powiedziało o incydencie pracownikowi uczelni⁷⁵. W drugim etapie przeformułowano pytanie i najpierw studentka mogła wybrać odpowiedzi (więcej niż jedną) spośród następujących możliwości: koledze/koleżance ze studiów", „pracownikowi uczelni", „komuś spoza uczelni". Przy wybraniu trzeciej opcji pojawiała się kolejna kafeteria zawierająca wyliczenie różnych osób niezwiązanych z uczelnią. W drugiej fazie badań oddzielnie wskazywano „kogoś z rodziny" i „przyjaciela". W przypadku molestowania 83% respondentek powiedziało o tym przyjacielowi, zaś 49% komuś z rodziny, 62% wybrało kolegę/koleżankę ze studiów.

W pierwszym etapie badań 31, 6% osób zadeklarowało, że nie powiedziało nikomu o przeżytym molestowaniu. Jako główny powód większość

⁷⁵ W pytaniu o to, komu powiedziała studentka o zdarzeniu, występowała ogólna kategoria „pracownik uczelni", po wskazaniu której respondentka mogła wpisać stanowisko, jakie pełniła ta osoba na uczelni. Tylko 15 studentek UJ powiedziało pracownikowi uczelni o zdarzeniu wybranym jako najważniejsze, ale żadna nie sprecyzowała stanowiska tej osoby.

respondentów wskazała błahość wydarzenia i fakt jego jednorazowości⁷⁶. Inne przyczyny stanowiły: chęć zapomnienia o zdarzeniu, wstyd i poczucie współwiny oraz traktowanie przeżytego molestowania, jako zdarzenia osobistego, z którego nie należy się zwierzać.

W drugim etapie badań 43% studentek nie powiedziało nikomu o zdarzeniu. Respondentki najczęściej, jako główne uzasadnienie milczenia wybierały niską szkodliwość incydentu oraz chęć szybkiego zapomnienia o nim.

Stalking

80,5% respondentek UJ powiedziało komuś o doświadczonym akcie stalkingu, z czego 99,3% powiedziało członkowi rodziny lub bliskiemu przyjacielowi. W drugiej części badań studentki częściej opowiadały o zdarzeniu bliskiemu przyjacielowi (79%), niż rodzinie (63%). Ponad połowa powiedziała koledze/koleżance ze studiów. Tylko 7% respondentek UJ i 6,2% studentek innych uczelni zgłosiło zdarzenie Policji.

Studentki UJ najczęściej nie mówiły nikomu o stalkingu, ponieważ uważały, że nie było ono na tyle poważne, aby to rozgłaszać, chciały o zdarzeniu zapomnieć lub uznały, że było to dla nich zbyt osobiste doświadczenie. Studentki na innych uczelniach również chciały zapomnieć o incydencie albo uważały, że nie było to zdarzenie dostatecznie poważne, aby kogokolwiek o nim informować.

Respondentki zapytane o to, dlaczego nie zgłosiły incydentu policji⁷⁷, najczęściej wskazywały brak wiary w Policję lub inne niewymienione w kafeterii uzasadnienie (najczęściej podawane uzasadnienie w rubryce „inne” to „sprawa nie wymagała interwencji/powiadamiania Policji” oraz „sprawa nie była na tyle poważna”). Podobnie wysoki odsetek odpowiedzi „inne” powtórzył się w drugiej fazie badań (jednak wtedy studentki nie określały bliżej tych motywów). Najczęściej, jako przyczynę rezygnacji z wszczęcia postępowania respondentki wskazywały brak wiary w Policję oraz obawę o niepoważne potraktowanie ich przez funkcjonariuszy.

Przemoc seksualna

Jedynie 39,2% studentek UJ powiedziało komuś o zdarzeniu, w 93,2% tą osobą był ktoś z rodziny lub bliski przyjaciel. Rozdzielenie tej kategorii w drugiej fazie pozwoliło na bardziej dokładne ustalenie osób, którym studentka opowiedziała o przemocy. W 78% przypadków ofiara zwracała się do przyjaciela, a jedynie 26% respondentek zwierzyło się komuś z rodziny.

60,7% studentek UJ i 59% studentek innych uczelni nie powiedziało nikomu o zdarzeniu. Najczęstszym powodem wskazywanym w pierwszym etapie badań było poczucie współwiny i poczucie, że zdarzenie było zbyt osobiste. W drugim etapie głównym motywem rezygnacji było poczucie, że zdarzenie było zbyt osobiste, wstyd oraz poczucie winy. W obu etapach badań

⁷⁶ Respondentka mogła wskazać dowolną ilość przyczyn.

⁷⁷ Pytanie o niepowiadamianie Policji pojawiło się tylko w drugiej (stalking) i trzeciej (przemoc seksualna) części ankiety.

powody milczenia wiązały się zatem ze stanem emocjonalnym studentki, wywołanym przez doznaną przemoc seksualną.

Tabela 14. Motywy rezygnacji z informowania kogoś o zdarzeniu.

Dlaczego nie powiedziałaś?	molestowanie (A) N=1601	molestowanie (B) N=526	stalking (A) N=540	stalking (B) N=115	przemoc seksualna (A) N= 148	przemoc seksualna (B) N= 60
To, co się wydarzyło, nie wydawało mi się wtedy aż tak złe, żebym musiała komuś o tym mówić	60,4	53,6	31,3	27	29,2	16,7
Nie wiedziałam, z kim mogłabym porozmawiać	6,1	12,4	16,6	22,6	17,9	25
Byłam w szoku i nie byłam w stanie nic zrobić	2,9	6,8	9,8	11,3	6,7	23,3
Winiłam siebie za złą ocenę sytuacji i uważałam, że przyczyniałam się do tego, co się stało	8,7	7,8	13,7	23,5	42,7	36,7
Chciałam mieć spokój i zapomnieć o tym zdarzeniu	21,2	29,3	26,4	33,9	28,1	30,0
Wstydziłam się i nie potrafiłam znaleźć odpowiednich słów opisujących zdarzenie	10,9	9,7	13,7	13,9	28,1	41,7
To było zbyt osobiste, uznałam, że powinnam zachować to tylko dla siebie	9,5	11	22,5	17,4	40,4	40,0
To było tylko jednokrotne zdarzenie, które „było, minęło”	35,9	24,5	18,6	13,9	24,7	23,3
Nie sądziłam, by ktokolwiek mógł mi pomóc	4,2	9,1	9,8	12,2	5,6	11,7
Bałam się, że ta osoba zemści się albo skrzywdzi mnie za to, że komuś powiedziałam	2,2	4,6	5,8	8,7	5,6	16,7
Bałam się nieprzyjemnych pytań	5,3	8,2	11,7	14,8	17,9	25
Nie chciałam narażać moich relacji z tą osobą	4,3	3,0	9,8	7,0	21,3	13,3

Tabela 15. Przyczyny rezygnacji z zawiadomienia policji o zdarzeniu.

	faza A	faza B	faza A	faza B
Przyczyna:	stalking N=540	stalking N= 110	przemoc seksualna N= 148	przemoc seksualna N=58
Bałam się, że Policja nie potraktuje mnie poważnie i że i tak mi nie uwierzą	10,8	26,4	12,4	25,9
Myślałam, że nie mam wystarczających dowodów	18,6	30,9	24,7	25,9
Bałam się, że będę niewłaściwie traktowana podczas postępowania	6,9	20	10,1	19
Nie chciałam, by ta osoba została aresztowana lub skazana	17,65	13,6	33,7	22,4
Nie miałam wystarczająco siły, by przebrnąć przez wszystkie przesłuchania/proces	7,8		7,9	
Nie wierzę w Policję	20,6	15,5	15,7	8,6
Z innych powodów	23,5	21,8	11,2	24,1

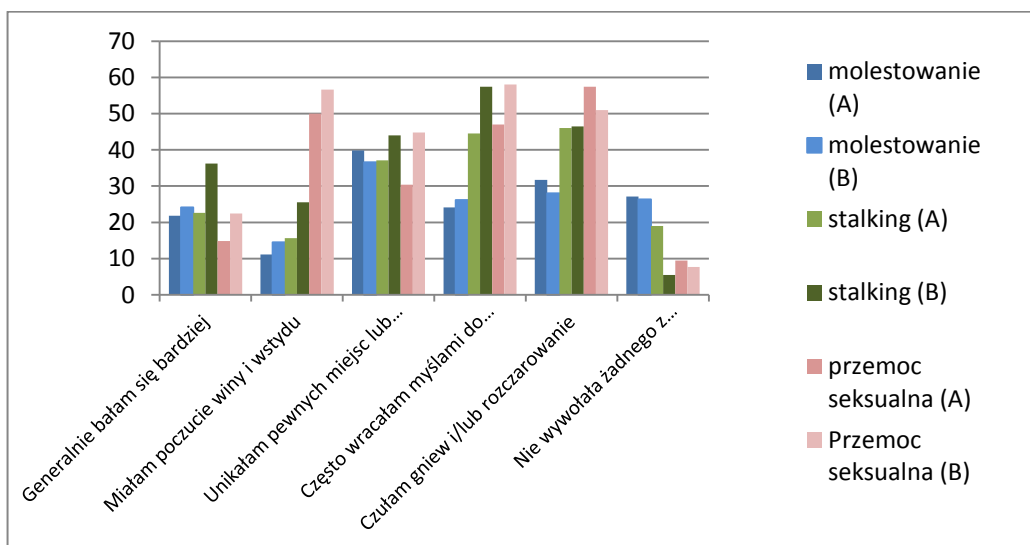
Wpływ zdarzenia na życie respondentki i tok jej studiów

Tabela 16. Wpływ zdarzenia na respondentkę.

	molestowanie (A) N= 1564	molestowanie (B) N=2168	stalking (A) N= 530	stalking (B) N= 495	przemoc seksualna (A)	przemoc seksualna (B)
Byłam załamana i popadłam w depresję.	3,39	10,8	10,5	40,2	14,8	40,6
Stałam się bardziej świadoma dyskryminacji kobiet	19,4	19	7,5	7,7	10,8	14,0
Często wracałam myślami do tej sytuacji	24,1	26,1	44,5	57,4	47,9	58,7
Stałam się bardziej podatna na choroby, przez co zwiększyła się liczba moich nieobecności na zajęciach	0,9	1,7	3,7	4,4	3,3	7,0
Postanowiłam zrobić coś przeciwko dyskryminacji kobiet (np. zostałam wolontariuszką w organizacji pozarządowej)	1,3	0,9	1,3	0,6	0,6	0,7
Miałam zaniżoną samoocenę, czułam się upokorzona	15,3	17,9	16,9	25,7	37,8	45,5
Generalnie bardziej się bałam (np. wychodzenia z domu, spotkań z ludźmi)	21,8	24,1	22,6	36,2	14,8	22,4
Unikałam pewnych miejsc lub sytuacji	39,8	36,6	31,7	44	30,4	44,8
Czułam gniew i/lub rozczarowanie	31,7	28,0	46,0	46,5	57,4	51,0
Miałam poczucie wstydu i winy	11,1	14,5	15,6	25,5	50,0	56,6
Uważałam, że moja reakcja może pomóc innym kobietom w przyszłości	2,8	2,4	1,5	1,8	1,3	1,4
Miałam problemy w kontaktach międzyludzkich, z budowaniem zaufania do innych ludzi	7,6	6,3	12,2	16	14,8	23,1
Utraciłam motywację do działania, nie mogłam się skoncentrować, pogorszyły się moje osiągnięcia	2,6	3,8	8,8	12,3	10,8	16,1
Myślałam o popełnieniu samobójstwa i/lub zrobieniu sobie krzywdy	1,8	1,2	4,1	4,0	6,7	10,5
Miałam zaburzenia łaknienia	1,6	2,0	4,9	6,3	8,7	13,3
Nadużywałam alkoholu/narkotyków	1,8	1,9	3,4	4,0	6,7	10,5
Miałam inne problemy	2,5	3,5	3,2	10,3	2	9,8
Ta sytuacja nie wywołała żadnego skutku	27,1	26,3	19,6	5,5	9,4	7,7

Studentka była proszona o określenie wpływu zdarzenia na jej życie prywatne oraz na jej funkcjonowanie na uczelni (mogła wybrać dowolną ilość odpowiedzi). W obu etapach badań reakcje studentek na poszczególne zdarzenia są z reguły bardzo do siebie zbliżone.

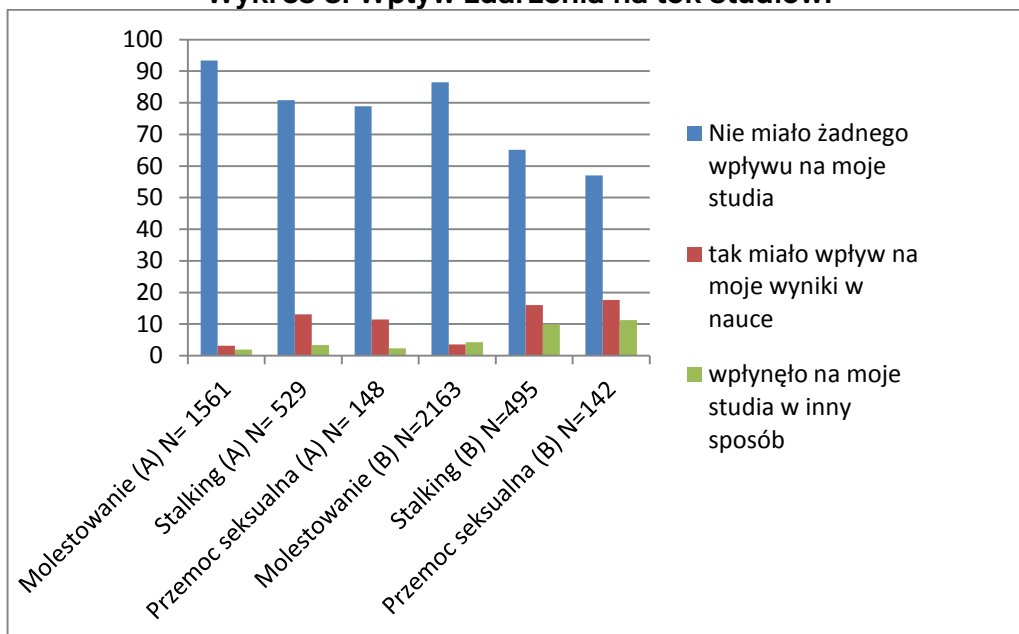
Wykres 7. Najczęstsze reakcje studentek na zdarzenie.

Wpływ na studia

Studentki w obu etapach badań stwierdziły, że wydarzenie nie miało większego wpływu na tok ich studiów. Jedynym zauważalnym skutkiem w niektórych przypadkach było pogorszenie wyników w nauce.

Wykres 8. Wpływ zdarzenia na tok studiów.

Poczucie bezpieczeństwa na uczelni

Respondentki uznały Uniwersytet Jagielloński za miejsce bezpieczne. Wszystkie wymienione w ankiecie miejsca (sale zajęciowe, biblioteka, gabinety pracowników naukowych, stołówka, obiekty sportowe, toalety, windy, korytarze, schody) uzyskały wskaźnik bezpieczeństwa powyżej 90%⁷⁸. Zdecydowana większość (powyżej 70%) studentek czuje się stosunkowo bezpiecznie podróżując komunikacją miejską oraz wtedy, gdy przebywają samotnie, wieczorem na terenach uczelni lub akademików. Na innych uczelniach studentki również czują się stosunkowo bezpiecznie. Zmienia się jedynie rozkład procentowy pomiędzy odpowiedziami „bezpiecznie” i „raczej bezpiecznie”.

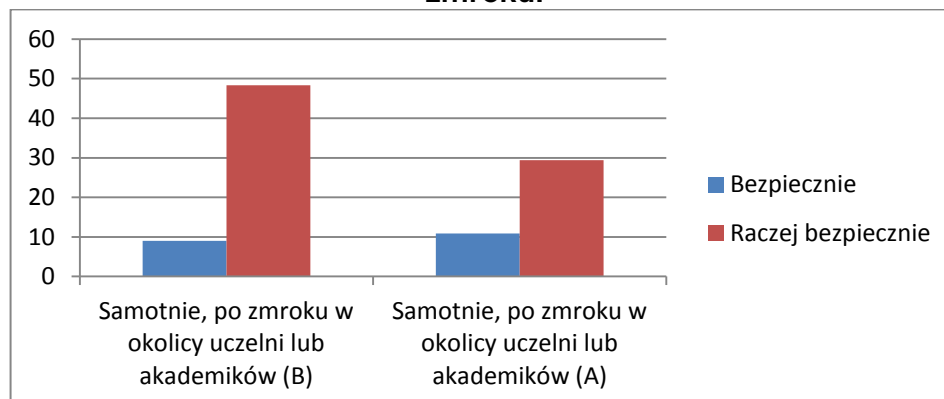
Tabela 17. Rozkład procentowy odpowiedzi na pytanie o poczucie bezpieczeństwa na terenie uczelni.

W tabeli ujęto odsetek odpowiedzi bezpiecznie (pierwsza liczba)/ raczej bezpiecznie (druga liczba). W nawiasie podano sumę odpowiedzi dla odpowiedzi „raczej niebezpiecznie” i „niebezpiecznie”. Łącznie w każdej komórce suma odpowiedzi wynosi 100% np. 93%”bezpiecznie”/5%”raczej bezpiecznie” (2 % „raczej niebezpiecznie” + ”niebezpiecznie”)

Miejsce:	faza A N=2533	uniwersytet północ N= 1629	uniwersytet zachód N= 564	uniwersytet centrum N= 321	akademia południe N= 461	akademia zachód N= 316	uniwersytet południe N= 460	szkoła zawodowa południe N= 1237
sale zajęciowe	93/5 (2)	85/13 (2)	83/14 (3)	89/10 (1)	86/12 (2)	85/13 (2)	65/31 (4)	80/18 (2)
biblioteki/ czytelnie	91/7 (2)	77/16 (7)	80/16 (4)	81/16 (3)	80/12 (8)	84/11 (5)	72/17 (11)	77/13 (10)
gabinety pracowników	80/17 (3)	53/33 (14)	56/30 (14)	65/24 (11)	56/22 (22)	60/39 (1)	50/32 (18)	53/22 (25)
stołówki/ kafejki	78/20 (2)	65/29 (6)	51/33 (16)	70/20 (10)	68/28 (4)	69/25 (6)	58/26 (16)	57/34 (9)
obiekty sportowe/ przebieralnie	63/33 (4)	40/37 (23)	34/39 (27)	48/31 (21)	41/28 (31)	55/36 (9)	44/38 (18)	37/43 (20)
toalety	72/24 (4)	59/37 (4)	53/40 (7)	65/32 (3)	63/32 (5)	60/33 (7)	44/43 (13)	54/41 (5)
windy/schody/ korytarze	63/31 (6)	56/38 (6)	48/45 (7)	65/31 (4)	60/35 (5)	63/33	46/42 (12)	51/41 (8)
parking	-	35/45 (20)	29/47 (13)	43/32 (25)	39/43 (18)	50/40 (10)	24/45 (31)	43/42 (15)
tereny przyległe do budynków uczelni	-	28/55 (17)	27/55 (18)	46/45 (9)	28/44 (28)	40/44 (16)	19/49 (32)	39/49 (12)

⁷⁸ Suma odpowiedzi „bezpiecznie” i „raczej bezpiecznie”.

Wykres 9. Poczucie bezpieczeństwa na terenie uczelni samotnie, po zmroku.

Ocena instytucji udzielających pomocy

W obu fazach badań wyniki wskazują na to, że studentki najczęściej mówiły o zdarzeniu komuś bliskiemu- członkowi rodziny lub przyjacielowi, dopiero w dalszej kolejności zwracały się do specjalisty.

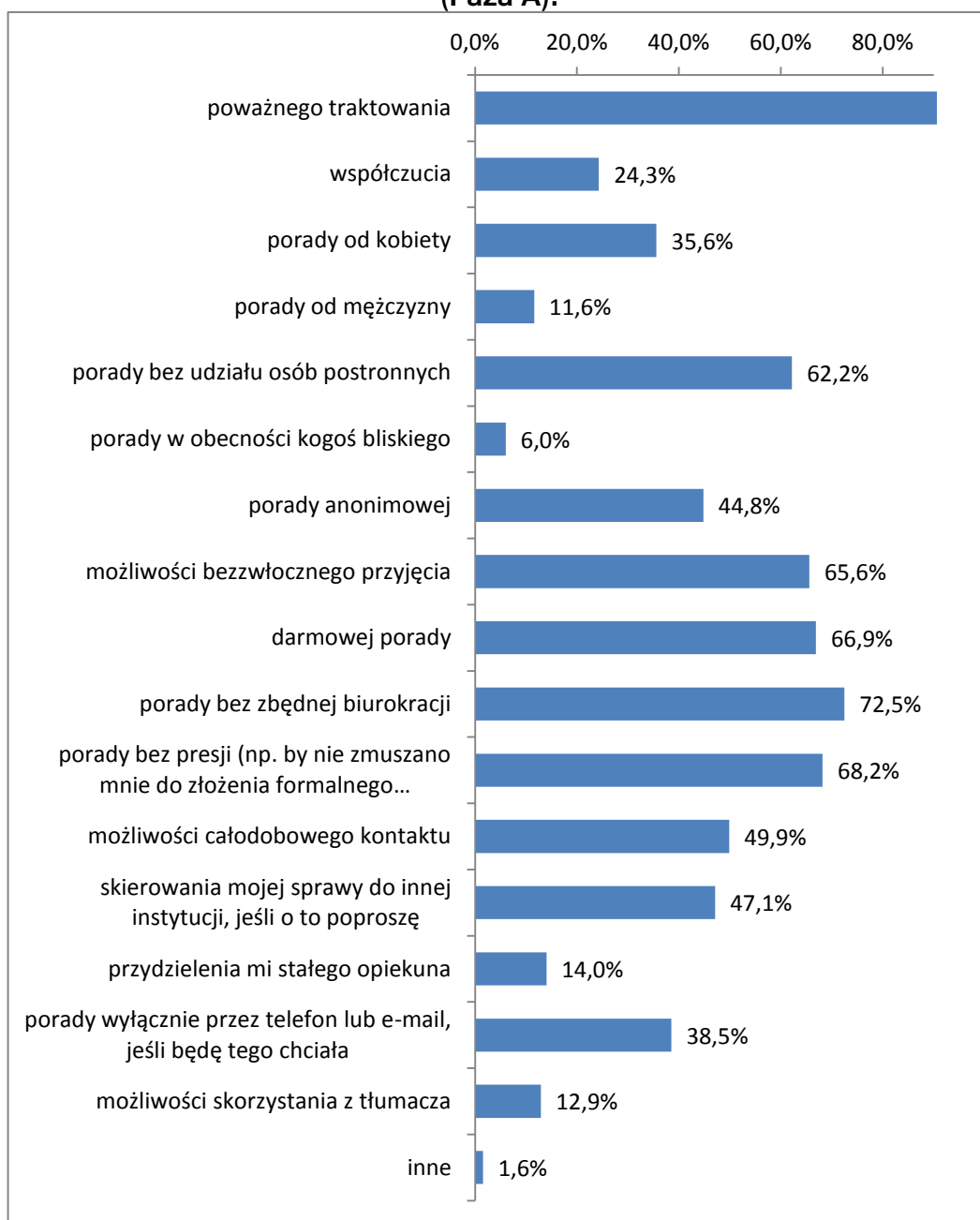
Studentki Uniwersytetu Jagiellońskiego częściej w przeszłości korzystały z pomocy lekarza i/lub psychologa (9%). W przyszłości najchętniej zgłosiłyby się do telefonu zaufania lub psychologa. Najmniej przychylną opinię studentki wyraziły na temat poszukiwania pomocy w samorządzie studentów oraz u duchownego. Na podstawie wyników ankiety można również wnioskować, że studentki nie znają ani na uczelni ani na terenie miasta miejsc, do których mogłyby się zgłosić po pomoc. Aż 64% studentek nie zna Uniwersyteckiej Poradni Prawnej, 54% - Ośrodka Interwencji Kryzysowej, 58% nie zna żadnej grupy samopomocy.

W drugim etapie badań, studentki z innych uczelni aż w 50% stwierdziły, że nie skorzystają z pomocy samorządu studenckiego. Tylko 1% respondentek zrobił to w przeszłości. Ponad 50% skorzystałoby w przyszłości z pomocy terapeuty bądź lekarza (8% skorzystało z pomocy lekarza).

Jedno z pytań poświęcone zostało oczekiwaniom studentek względem instytucji udzielających pomocy⁷⁹.

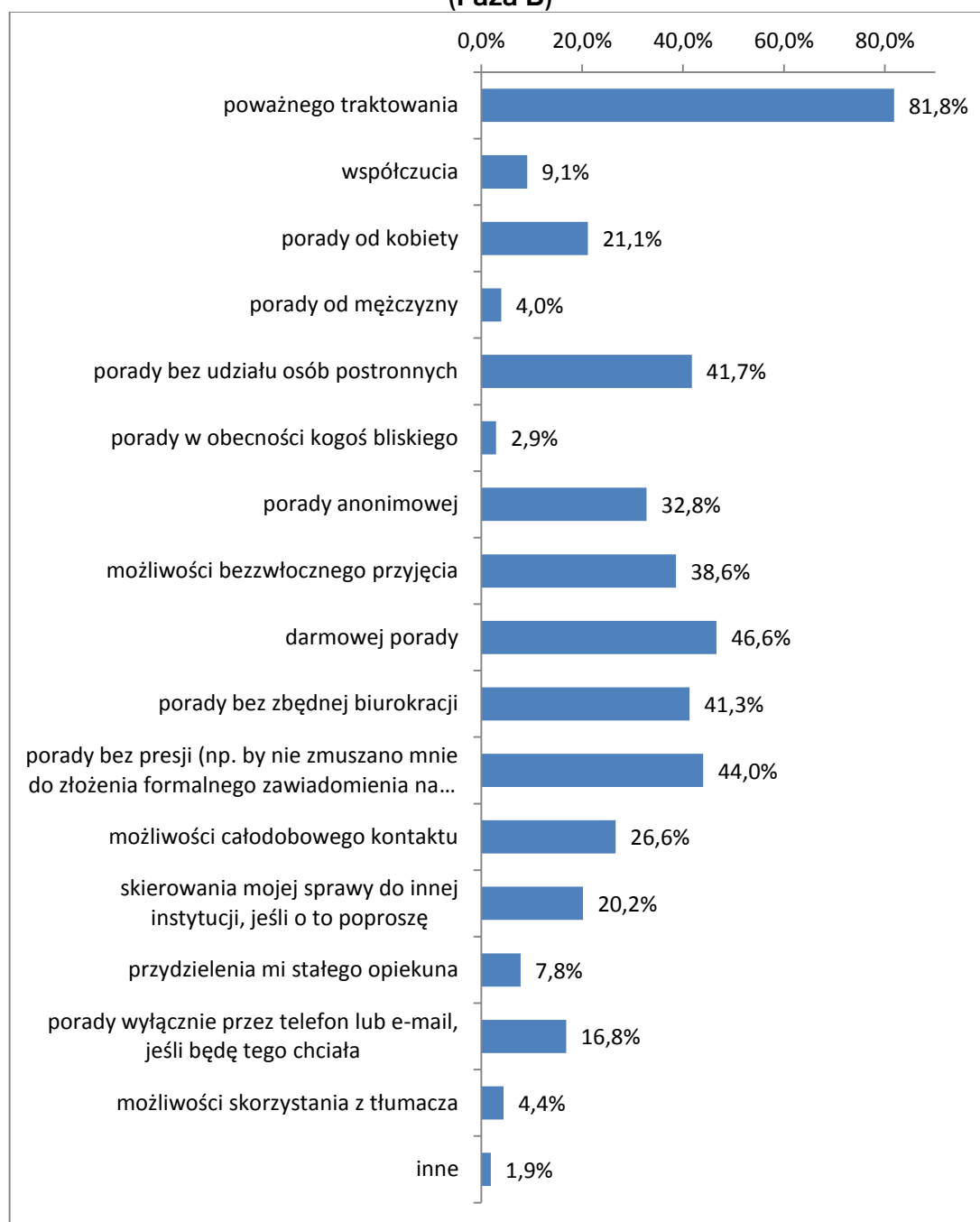
⁷⁹ W pierwszej fazie mogły wybrać pięć najważniejszych warunków, jakie powinna spełniać taka instytucja, w drugiej możliwość ta została ograniczona do trzech.

**Wykres 10. Czego oczekujesz od instytucji/osoby udzielającej pomocy?
(Faza A).**

Podstawa: N=1985

**Wykres 11. Czego oczekujesz od instytucji/osoby udzielającej pomocy?
(Faza B)**

Podstawa: N=3756

Ocena polityki

Wywiady i dyskusje zogniskowane pokazały problem nieznamomości problematyki przemocy uwarunkowanej płciowo. Występuje on nie tylko na Uniwersytecie Jagiellońskim, ale też w instytucjach odpowiedzialnych za bezpieczeństwo oraz w opinii publicznej, co skutkuje tym, że nawet eksperci mają problemy z określeniem skali zjawiska, jego skutków, ale także z oceną regulacji prawnych. Respondenci podczas wywiadów podkreślali, że trudno ocenić aktualnie obowiązujące prawo, jeśli jest ono stosowane w tak niewielkim zakresie, z powodu niezawiadamiania policji o zdarzeniach. Przyznają jednak, że

rezygnację z inicjowania postępowania karnego powoduje również samo prawo, które w niedostatecznym stopniu chroni lub nawet naraża ofiarę na dalszą krzywdę (np. poprzez wielokrotne przesłuchania, przewlekłość postępowania).

Rozbieżności w wyborze metod przeciwdziałania przemocy uwarunkowanej płciowo na polskich uczelniach ujawniają się w porównaniu podejścia do ochrony bezpieczeństwa studentek w kilku krakowskich szkołach wyższych. Jako kryterium oceny działań w zakresie zapewniania bezpieczeństwa można przyjąć powołanie przez uczelnię pracownika, który ponosi odpowiedzialność za inicjowanie i realizację działań na rzecz bezpieczeństwa, jak też udział w policyjnym projekcie: *Uczelnia Wyższa Promująca Bezpieczeństwo*⁸⁰. W Krakowie do programu przystąpiły tylko 4 szkoły wyższe⁸¹ (w mieście funkcjonują 22 takie szkoły⁸²). W pozostałych nie wyznaczono osoby, odpowiedzialnej za bezpieczeństwo bądź za udzielanie pomocy osobom poszkodowanym. Również sam udział w projekcie Zintegrowanej Polityki Bezpieczeństwa nie oznacza, że stworzony w tych szkołach model zapewniania bezpieczeństwa sprawdza się (ewentualnie sprawdziłby się) w przypadkach problemów tak specyficznych jak przemoc seksualna. Ogólnie zatem uznać można, że żadna z krakowskich uczelni nie dysponuje dobrze funkcjonującym systemem wsparcia dla ofiar szeroko rozumianej przemocy seksualnej ani też programem przeciwdziałania tego typu czynom czy procedurami reakcji na nie. Trzeba jednakże podkreślić, że niektóre z nich mają większe szanse na wdrożenie takich procedur ze względu na podjęte dotąd działania służące bezpieczeństwu studentów.

Podział odpowiedzialności za bezpieczeństwo studentów pomiędzy Uniwersytetem a innymi podmiotami

Jedną z istotnych przyczyn trudności we właściwym podziale odpowiedzialności pomiędzy jednostkami uczelni a podmiotami zewnętrznymi w zapewnianiu bezpieczeństwa studentom stanowi brak podstawowej wiedzy na temat zjawisk związanych z przemocą uwarunkowaną płciowo. Tzw. ciemna liczba takich zdarzeń nie pozwala na precyzyjną diagnozę rzeczywistej wielkości problemu oraz określenie realnego zapotrzebowania na działania zapobiegawcze oraz procedury postępowania w podobnych przypadkach. Brak rzetelnej informacji oraz przekonanie, że dotychczasowe struktury są

⁸⁰ Uczelnia występuje o nadanie certyfikatu *Uczelni Wyższej promującej Bezpieczeństwo*, który przyznawany jest nie wcześniej niż po 6 miesiącach od przystąpienia szkoły wyższej do projektu po przeprowadzeniu audytu przez Zespół Certyfikujący. Szczegółowe zasady przyznawania certyfikatu określone zostały w *Regulaminie nadawania certyfikatu „Uczelnia wyższa promująca bezpieczeństwo”* opublikowanym w języku polskim na stronie internetowej Wojewódzkiej Komendy Policji:

http://malopolska.policja.gov.pl/files/15/file/Regulamin_nadawania_certyfikatu_Uczelnia_Wyzsza_Promujaca_Bezpieczenstwo.pdf (link aktywny na dzień: 21.11.2011 r.).

⁸¹ Rejestr uczelni wyższych posiadających certyfikat. Plik pobrany z: <http://malopolska.policja.gov.pl/prewencja/zpb-uczelnie-wy-sze> (link aktywny na dzień: 21.11.2011 r.)

⁸² Dane ze strony Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. <http://www.nauka.gov.pl/szkolnictwo-wyzsze/system-szkolnictwa-wyzszego/uczelnie/> (link aktywny na dzień 10.12.2011 r.)

wystarczające dla rozwiązania problemu stanowią często wystarczającą wymówkę do niepodejmowania działań prewencyjnych, czy gruntownej analizy zjawiska. Na Uniwersytecie Jagiellońskim do bieżącego roku akademickiego (2011/12) nie funkcjonowała żadna jednostka, która świadczyłaby pomoc osobom poszkodowanym w jakimkolwiek zakresie. Jak już wspomniano w tym roku powołano Pełnomocnika Rektora do spraw bezpieczeństwa studentów i doktorantów. Jedyną pomoc, jaką mogą obecnie uzyskać studentki to konsultacje udzielane przez tego pełnomocnika albo szukanie pomocy poza uczelnią; studentki mogą zwrócić się do instytucji samorządu terytorialnego⁸³ lub organizacji pozarządowych. Jednak - jak wynika z ankiety i przeprowadzonych wywiadów - studentki zgłaszają się tam rzadko. Ponad 50% studentek UJ nie zna Centrum Interwencji Kryzysowej, prawie 50% żadnej fundacji lub stowarzyszenia pomagającego potrzebującym i aż 64% studentek UJ nie zna Uniwersyteckiej Poradni Prawnej. Przyczyn jest wiele, oprócz dominującego strachu i wstydu, przeszkodę stanowi brak łatwo dostępnej informacji o możliwości otrzymania pomocy lub - jak w przypadku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej- stereotypy dotyczące tej instytucji, która ze względu na podstawowy obszar działania, jakim jest pomoc społeczna, kojarzona jest z biedą i patologią.

Studentki określając w czasie dyskusji zogniskowanych, jakiej pomocy oczekiwałyby od uczelni, przede wszystkim podkreślały istotną rolę Uniwersytetu w ukaraniu sprawcy, w szczególności, jeśli był on pracownikiem uczelni. Podkreślały też edukacyjną rolę Uniwersytetu, która powinna przejawiać się w działaniach prewencyjnych i informacyjnych. Decydując się na skierowanie do uczelni prośby o pomoc, studentki chciałyby uzyskać tu łatwy dostęp do informacji, gdzie pomocy można szukać. Niekoniecznie pomoc musiałaby pochodzić bezpośrednio od uczelni. Takie oczekiwania, co do podziału odpowiedzialności za bezpieczeństwo studentów respondentki uzasadniały najczęściej obawą o zachowanie anonimowości czy też samą specyfiką uczelni - jej struktury i administracji.

6. Rekomendacje dla szkół wyższych.

Przedstawione poniżej postulaty są wynikiem analizy wyników ankiety online z obu faz badań (A i B), dyskusji zogniskowanych (FG) ze studentkami oraz wywiadów z ekspertami. Przedstawione postulaty stanowią najbardziej podstawowe i uniwersalne warunki i działania, jakie powinna podjąć uczelnia realizująca założenia bezpiecznej szkoły wyższej. Trzy najważniejsze obszary działania to transparentna polityka uczelni, podkreślająca w szczególności założenie, że uczelnia jest miejscem bezpiecznym i wolnym od przemocy

⁸³ W większych miastach jednostki samorządu terytorialnego tworzą Ośrodki Interwencji Kryzysowej, które udzielają darmowej, całodobowej pomocy w nagłych przypadkach. Przykładowo, oddział krakowski, dysponuje również pomieszczeniami noclegowymi.

uwarunkowanej płciowo, powołanie autonomicznej jednostki odpowiedzialnej za bezpieczeństwo studentów i wyspecjalizowanej w udzielaniu im niezbędnej pomocy oraz współpraca z instytucjami zewnętrznymi zajmującymi się bezpieczeństwem, prewencją i reakcją na przemoc.

1. Transparentna polityka uczelni

Uczelnia powinna wyraźnie określić swoją politykę dotyczącą molestowania seksualnego studentek zarówno przez pracowników uczelni, jak i ich kolegów-studentów. Zdaniem respondentów molestowanie seksualne zwyczajowo nie jest poruszane publicznie przez władze uczelni, a brak wyraźnego stanowiska powoduje marginalizowanie problemu. Studentki w czasie dyskusji zogniskowanych podkreślały, że nie wierzą w podjęcie jakiegokolwiek interwencji przez uczelnię. Zakładały one lub wręcz spotkały się z próbami zatuszowania sprawy, oskarżeniem o kłamstwo i zarzutami oczerniania wykładowcy w odwet za niezaliczenie egzaminu lub przypadkami ośmieszenia osoby składającej zawiadomienie do dziekana jednostek uczelni.

Założenia polityki, jakie powinna realizować uczelnia:

- Uczelnia jest miejscem wolnym od molestowania seksualnego i dyskryminacji,
- Uczelnia gwarantuje możliwość anonimowego zawiadomienia oraz sprawną reakcję na zaistniałą sytuację,
- Uczelnia gwarantuje pomoc ofierze,
- Uczelnia dysponuje procedurą postępowania w tego typu zdarzeniach i jasno określa etapy postępowania z ofiarą i sprawcą.

Polityka uczelni powinna być promowana za pomocą regularnych kampanii społecznych.

Proponowane formy promocji to:

- I. cykliczne wydarzenia kulturalne, koncerty (np. w czasie Juwenaliów), audycje radiowe, artykuły prasowe;
- II. wykłady, seminaria, przedstawienia.

Uczelnia powinna deklarować swoją politykę za pomocą akcji społecznych skierowanych do studentów, ale także do pracowników, którzy winni wspierać uczelnię w walce z molestowaniem studentów. Ekspertcy podkreślali, że kampanie powinny być kierowane również do pracowników uczelni również dlatego, żeby mieli świadomość, że uczelnia będzie konsekwentnie reagowała na takie zachowania. *„Żeby każdorazowo takie seksistowskie uwagi np. wygłaszane w czasie wykładu, które można zarejestrować, że jest dowód, żeby było zero tolerancji w stosunku do takich zachowań. I zupełna jasna procedura, która mówiłaby, jakiego rodzaju zachowania są naganne i niedopuszczalne w czasie prowadzenia zajęć. Gdzie należy złożyć zawiadomienie o popełnieniu takiego czynu, w jaki sposób to zrobić, tak, aby nie narażać składającego, na jakieś konsekwencje przykre.”* (wywiad z ekspertem)

Kampanie, oprócz promowania uczelni jako miejsca wolnego od molestowania, spełniałyby funkcję edukacyjną. Podczas wywiadów eksperci zgodnie

podkreślali konieczność poprawy stanu wiedzy o przemoc seksualnej wobec kobiet. Brak rzetelnej informacji to jeden z głównych problemów w walce ze zdarzeniami tego typu. W czasie dyskusji zogniskowanych studentki często ujawniały swoją niewiedzę dotyczącą nie tylko możliwości zasięgnięcia pomocy (na terenie uczelni i/lub miasta), ale także prawa do podjęcia jakiegokolwiek reakcji w sytuacji molestowania przez kolegę czy wykładowcę. Eksperti postulują szeroko zakrojone akcje informacyjne dotyczące występowania samego zjawiska, jego zapobieganiu oraz możliwości otrzymania pomocy.

- a. ulotki oraz trwałe materiały papiernicze: zakładki, kalendarzyki, długopisy;
- b. osobna zakładka na stronie uczelni/każdego wydziału/w systemie komunikacji ze studentami (np. USOS) - zawierająca informacje dotyczące polityki uczelni, procedury postępowania w określonych sytuacjach, miejsc, gdzie można uzyskać pomoc wraz z linkami do odpowiednich instytucji;
- c. studenci powinni otrzymać w łatwo przystępnej i trwałej formie zbiór adresów i danych mogących ułatwić im znalezienie pomocy oraz uczestniczyć w obowiązkowych zajęciach na temat bezpieczeństwa.

Zajęcia obejmowałyby problematykę zagrożeń, z jakimi mogą spotkać się studenci. Skierowane byłyby do studentów pierwszego roku. Warunkiem zaliczenia przedmiotu byłaby obecność na zajęciach, która gwarantowałaby rzeczywiste zapoznanie się z prezentowaną tematyką oraz egzamin końcowy obejmujący pytania o najważniejsze zagadnienia związane ze źródłami możliwych zagrożeń oraz właściwą reakcją na ich wystąpienie (np. numery alarmowe, siedziby władz uczelni, usytuowanie osób odpowiedzialnych za udzielanie pomocy na uczelni i poza nią). Zajęcia powinny być prowadzone przez ekspertów: funkcjonariuszy Policji, lekarzy, psychologów.

Na zajęciach oprócz podstawowych informacji na temat bezpieczeństwa i najczęściej występujących zagrożeń (kradzieże, włamania, rozboje) powinno poruszać się tematykę przestępstw seksualnych, przykładowo.:

- realne zagrożenie - statystyki, ciemna liczba,
- stereotypy związane z przemocą seksualną, problemy wstydu, stygmatyzacji, strachu, zemsty i bezkarności sprawcy,
- sposób zachowania w przypadku zdarzenia- omówienie kolejności działań, zgłoszenie policji, rozmowa z lekarzem,
- instytucje pomocowe.

Zdaniem ekspertów ważna jest też walka ze stereotypami nawarstwionymi wokół zdarzeń tego typu. Edukacja powinna obejmować samo zjawisko przemoc seksualnej, a także przeciwdziałać traktowaniu go jako tematu tabu. Zdaniem respondentów wstyd i strach są głównymi czynnikami decydującymi o rodzaju działań podjętych przez poszkodowaną, dlatego edukacja w tym zakresie pełni nadzwyczaj ważną rolę.

- d. zajęcia z samoobrony (do wyboru, w ramach zajęć z wychowania fizycznego).

Dzięki takim zajęciom studentki mogłyby nie tylko zapoznać się z technikami fizycznej samoobrony, ale także poznać sposoby właściwego reagowania na zagrożenia; nauczyć się opanowania strachu i metod szukania pomocy.

2. Instytucja odpowiedzialna za bezpieczeństwo studentów – instytucja pozwalająca anonimowo zgłaszać zajścia na uczelni oraz zajmująca się poradnictwem. Uczelnia powinna wyraźnie wskazać osobę odpowiedzialną za bezpieczeństwo studentów, aby student nie miał wątpliwości, gdzie może szukać pomocy lub poprosić o podjęcie działań w ramach uczelni.

Postulowana instytucja przede wszystkim powinna posiadać pełną autonomię działania i nie powinna podlegać innym jednostkom na uczelni poza rektorem. Jest to konieczny warunek samodzielnego działania. Ponadto instytucja ta powinna być wyposażona w przejrzyste procedury postępowania w przypadku interwencji (np. obowiązek podjęcia określonych działań wskutek zgłoszenia studenta) oraz powinna umożliwiać kompleksową pomoc osobie poszkodowanej; bezpośrednio albo we współpracy z odpowiednimi jednostkami poza uczelnią. Realizacji tego postulatu pomogłoby zbudowanie na uczelni **sieci ekspertów**, która składałaby się z ambasadorów instytucji państwowych i NGO działających na danym terenie.

Niemal wszyscy eksperci, z którymi przeprowadzono wywiady, zgodnie potwierdzali chęć współpracy z innymi ośrodkami lub specjalistami. Zdając sobie sprawę ze złożoności zdarzeń składających się na molestowanie i przemoc seksualną, eksperci podkreślali potrzebę kompleksowego zajmowania się osobą poszkodowaną. Niejednokrotnie w sytuacji zgłoszenia się poszkodowanej studentki podejmowano działania intuicyjne, próbując samodzielnie udzielić pomocy, choć najczęściej nie mieściło się to w zakresie specjalizacji adresata. Takie postępowanie wynikało najczęściej z niechęci do odsyłania poszkodowanej do osób, których pomagający nie znali (nawet, jeśli te osoby były specjalistami) oraz z obawy, że mogłoby to wywrzeć wrażenie „pozbywania” się problemu. Instytucja odpowiedzialna za bezpieczeństwo studentów nawiązałaby współpracę z organizacjami zajmującymi się pomocą osobom poszkodowanym przestępstwem, wykroczeniem albo innymi czynami, które nie są w Polsce penalizowane, ale stanowią dla ofiar źródło cierpienia i/lub szkody. Osoba przyjmująca zgłoszenie powinna być świetnie zorientowana w możliwościach uczelni oraz poza nią, aby mogła skierować studentkę do instytucji zajmującej się udzielaniem profesjonalnej pomocy w konkretnym przypadku.

7. Rekomendacje dla zespołów badawczych planujących podjąć badania na temat przemocy uwarunkowanej płciowo.

Badania studentek przeprowadzone w ramach projektu GAP były pierwszymi badaniami w Polsce o takim zasięgu i charakterze. Należałoby zapewnić prowadzenie cyklicznych badań pollingowych w szkołach uczestniczących w projekcie, jak też rozszerzenie badań wg tego samego kwestionariusza na inne

szkoły wyższe. Realizacja badań równocześnie w kilku krajach pozwoliłaby na pogłębienie analizy poprzez porównawczą analizę

Ze względu na wprowadzenie w 2011 roku kryminalizacji stalkingu, pożądane byłyby europejskie badania porównawcze zarówno na temat zakresu regulacji prawnych, jak też praktyki stosowania prawa. Badania takie – obok niewątpliwych wartości poznawczych – dają unikalną możliwość analizy innowacji przez prawo, szczególnie gdy – jak wynika z badań GAP - poszczególne państwa są w różnym stopniu zaawansowane w uznawaniu nękania za przestępstwo.

8. Appendix

Pocztówki promujące badania.

